

SCI-CONF.COM.UA

**TOPICAL ISSUES OF
THE DEVELOPMENT
OF MODERN SCIENCE**

**ABSTRACTS OF III INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
NOVEMBER 13-15, 2019**

**SOFIA
2019**

TOPICAL ISSUES OF THE DEVELOPMENT OF MODERN SCIENCE

Abstracts of III International Scientific and Practical Conference

Sofia, Bulgaria

13-15 November 2019

Sofia, Bulgaria

2019

UDC 001.1

BBK 91

The 3rd International scientific and practical conference “Topical issues of the development of modern science” (November 13-15, 2019) Publishing House “ACCENT”, Sofia, Bulgaria. 2019. 493 p.

ISBN 978-619-93537-5-2

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Topical issues of the development of modern science. Abstracts of the 3rd International scientific and practical conference. Publishing House “ACCENT”. Sofia, Bulgaria. 2019. Pp. 21-27. URL: <http://sci-conf.com.ua>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Editorial board

Dessislava Iosifova, VUZF University, Bulgaria

Aleksander Aristovnik, University of Ljubljana, Slovenia

Efstathios Dimitriadi, Kavala Institute of Technology, Greece

Eva Borszeki, Szent Istvan University, Hungary

Fran Galetic, University of Zagreb, Croatia

Goran Kutnjak, University of Rijeka, Croatia

Janusz Lyko, Wroclaw University of Economics, Poland

Ljerka Cerovic, University of Rijeka, Croatia

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Georgia

Marian Siminica, University of Craiova, Romania

Mirela Cristea, University of Craiova, Romania

Olga Zaborovskaya, State Institute of Economics, Russia

Peter Joehnk, Helmholtz - Zentrum Dresden, Germany

Zhelio Hristozov, VUZF University, Bulgaria

Toma Sorin, University of Bucharest, Romania

Velizar Pavlov, University of Ruse, Bulgaria

Vladan Holcner, University of Defence, Czech Republic

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: sofia@sci-conf.com.ua

homepage: sci-conf.com.ua

©2019 Scientific Publishing Center “Sci-conf” ®

©2019 Publishing House “ACCENT” ®

©2019 Authors of the articles

TABLE OF CONTENTS

1.	КРАВЧЕНКО В. Ю. НЕДОВІРА ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН.	9
2.	КУНДЕНКО Н. П., ЕГОРОВА О. Ю., БОРОДАЙ И. И., ШИНКАРЕНКО И. Н., КУНДЕНКО В. А. ИССЛЕДОВАНИЕ ПАРАМЕТРОВ СВЧ УСТАНОВКИ ДЛЯ ПАСТЕРИЗАЦИИ МОЛОКА.	12
3.	ДОВГІЙ Ю. Ю., КОНДРЕНКО Л. В., БУДНІК Т. С., ВИШНЕВСЬКИЙ Д. О. ПАТОГЕНЕЗ ПРИ ДЕМОДЕКОЗІ СОБАК.	17
4.	ДОВГІЙ Ю. Ю., КОТЕЛЕВИЧ В. А., СЕНІЧЕНКО В. Ю. ВПЛИВ ВІТАМІННО – МІНЕРАЛЬНИХ КОМПЛЕКСІВ НА МОРФОЛОГІЧНІ І БІОХІМІЧНІ ПОКАЗНИКИ КРОВІ ТЕЛЯТ.	22
5.	ВОВЧОК М. М., ЧЕРКАШИНА О. В. ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНИХ ЗАСАД У ВОЛИНСЬКІЙ ГУБЕРНІЇ В КОНТЕКСТІ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ.	30
6.	ВЕРЕЩАГІНА-БІЛЯВСЬКА О. Є., МАРИНЧУК Т. Т. ОВОЛОДІННЯ НАВИЧКАМИ СЕМАНТИЧНОГО І ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОГО АНАЛІЗУ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА.	34
7.	ДЗЮБА О. М., БЕРІДЗЕ К. Т. «ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА»	41
8.	ШЕЛЕНКОВА Н. Л., ПОДГОРНА Т. І. ФІЗІОГНОМІКА ЯК ОБ'ЄКТ ПСИХОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.	50
9.	ШЕВЧЕНКО А. А., ТИМОШЕНКО М. П., ШЕВЯКОВ А. В., ШРАМКО И. А. К ВОПРОСУ О СОЦИАЛЬНОЙ ПОДДЕРЖКЕ СПЕЦИАЛИСТОВ В СИСТЕМЕ «БОЛЬНОЙ-ВРАЧ» (НА ПРИМЕРЕ АГРЕССИИ).	54
10.	CHERNYI N. V., ZHYLINA V. N., KHMEL N. N., PETRENKO A. N., MACHULA O. S., SHCHERETILNIKOV Y. A. USING FERMENT ADDITIVES FOR RISING OF DEFENSIVE FUNCTIONS AND LOWERING STRESS INFLUENCE ON THE CALVES.	59
11.	ЧИШКО Е. А. URGENT PROBLEMS OF DIFFERENTIATION OF THE UKRAINE'S LEGISLATING CLOSES CLOSE TO THE SENSE, REGULATING SOCIAL PROTECTION OF POLICEMAN.	70
12.	СЛЕСАРЧУК В. Ю., ХОМЯК Н. В., КАЙДАШ С. П., ЗАСЛАВСЬКИЙ Д. Д., ГОНЧАРЕНКО П. М. ПРО ДЕЯКІ СПОСОБИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АПТЕКИ.	75
13.	СЕМЕНЧЕНКО О. Л., КОТЧЕНКО М. В. ТЕРМІНОЛОГІЯ В СУЧАСНІЙ НАУЦІ ТА ГАЛУЗІ ОВОЧІВНИЦТВА.	80
14.	ПОМОРЦЕВА О. Е. ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ. ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЄЮ.	86
15.	МУХІНА К. Є. НОВІТНЯ УСТАНОВКА ДЛЯ АВТОНОМНОГО ЕНЕРГОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМПЛЕКСУ З ПЕРЕРОБКИ ОРГАНІЧНИХ ВІДХОДІВ РОСЛИННОГО ПОХОДЖЕННЯ.	93
16.	ШЕВЧЕНКО О. Г., БАРДАКОВ А. С. ІНТЕРАКТИВНА СИСТЕМА ДЛЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.	99

17.	ТОДОСІЄНКО Н. Л., ГРАБ О. Д. ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОГО СПРИЙМАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.	104
18.	ЧЕПІГА Д. О., МАРЧЕНКО О. В. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРОЦЕДУРИ СТЯГНЕННЯ СТРАХОВОГО ВІДШКОДУВАННЯ ЗА ДОГОВОРАМИ ОBOB'ЯЗКОВОГО СТРАХУВАННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ.	113
19.	ЧАЙКА М. В., РИМАР О. О., ПАНАСЮК Д. Ю. ФОРМУВАННЯ ПОЛПРОВАНОЇ ПОВЕРХНІ МОНОКРИСТАЛІВ СDTE ТРАВІЛЬНИМИ КОМПОЗИЦІЯМИ НА ОСНОВІ ВОДНИХ РОЗЧИНІВ $K_2Cr_2O_7 - HBr -$ ЕТИЛЕНГЛІКОЛЬ.	120
20.	БОБРО С. Г. ПРИМЕНЕНИЕ МИКРОДЕРМАБРАЗИИ ДЛЯ КОРРЕКЦИИ КОСМЕТИЧЕСКИХ НЕДОСТАТКОВ КОЖИ.	125
21.	ЛИСЕНКО М. І., КВАРАЦХЕЛІЯ Т. Е. ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАГРОЗ ТА МЕТОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ХМАРНИХ ОБЧИСЛЕНЬ.	129
22.	НЕМЧЕНКО А. С., МІЩЕНКО В. І., ВИННИК О. В. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ТЕРМІНОЛОГІЧНЕ ВИЗНАЧЕННЯ «КОСМЕТИЧНА ПРОДУКЦІЯ» В ЄВРОСОЮЗІ ТА УКРАЇНІ.	137
23.	МАКАЛЮК І. В., МІСЯЙЛО О. В. ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ, ЩО ЗАЙМАЮТЬСЯ РОСЛИННИЦТВОМ.	144
24.	БУРЧАК С. О., БУРЧАК Л. В. КРЕАТИВНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА.	150
25.	ВАЦИК М. З. ДИНАМІКА ЗМІН СТАТЕВОГО ТА РЕПРОДУКТИВНОГО ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ В УКРАЇНІ.	155
26.	КОЧЕРЖАТ О. І., ВІРСТЮК Н. Г., ГОТЮР О. І., ДЕНІНА Р. В., ВАСИЛЕЧКО М. М. ОСОБЛИВОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА У МЕДИЧНОМУ ВИШІ.	165
27.	ТЕЛИЧКО М. В., БУБЕЛА Р. І. «ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК І МЕТОДИКА РОБОТИ З НИМ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ»	170
28.	ОЛІЙНИК С. І., САМЧЕНКО І. О., ТАРАСЮК Л. А., ОСТРИК О. М. ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРИЙОМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛІКЕРО-ГОРІЛЧАНОГО ВИРОБНИЦТВА.	175
29.	ШИЛО Ж. С. ПРОБЛЕМИ ТА НЕДОЛІКИ СТАБІЛІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ.	180
30.	ВАСИЛИШИН Я. В. ARСНІСАD – ОСНОВНИЙ ЗАСІБ ПРОЕКТУВАННЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “АРХІТЕКТУРА ТА МІСТОБУДУВАННЯ”	191
31.	АСТАФ'ЄВА К. О., БОДНАР І. В. МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я ПРАЦІВНИКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ – ЗАПОРУКА СКОРОЧЕННЯ ПЛИННОСТІ КАДРІВ.	196
32.	СОРОКІНА Н. В. СПЕЦКУРС «СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У НАВЧАННІ МОВ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ»: ЗМІСТ І МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ.	202
33.	МОЗГАЛЬОВА Н., ЧЕРКАШИНА О., БАРАНОВСЬКА І. УКРАЇНСЬКИЙ ФОЛЬКЛОР У ПРАЦЯХ ПОЛЬСЬКИХ ДОСЛІДНИКІВ.	210

34.	КОЛОДІНА Л. С. АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ОСВІТНЬОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН.	214
35.	BEZVESILNA O., TKACHUK A., OSTARCHUK A. GRAVIMETRIC SYSTEM WITH CAPACITIVE SENSOR.	221
36.	КУЗНЄЦОВА Т. А. ПРОБЛЕМА СПРИЙНЯТТЯ СУЧАСНОЇ ПАНТОМІМИ ГЛЯДАЧЕМ СЬОГОДЕННЯ.	226
37.	SYDORENKO O. M., VLASENKO I. V., ONISHCHUK K. S. THE ROLE OF LEGAL EDUCATION IN MODERN UKRAINE.	231
38.	КОСТРОМИЦЬКИЙ А. И., ЖИЖЧЕНКО М. А., ЖИЖЧЕНКО А. В. АНАЛИЗ ВАРИАНТОВ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛАЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ.	236
39.	БУБЛИК Н. С., БОНДАРЕНКО О. С. ЗНАЧЕННЯ ТА ДОВЕДЕНІСТЬ НАЯВНОСТІ РИЗИКУ ПЕРЕХОВУВАННЯ ПІДОЗРЮВАНОГО ПІД ЧАС ОБРАННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ.	241
40.	ШЕВЧЕНКО О. Г., ЯЩЕНКО В. Е. УДОСКОНАЛЕНИЙ АЛГОРИТМ РОЗКРОЮ ПРОКАТУ НА БЕЗПЕРЕРВНОМУ СТАНІ ЗАГОТОВОК.	247
41.	BALAKLYTSKA I. O., DVOYASHKINA J. I., OPARIN A. A. FEATURES OF THE MOTOR-SECRETORY FUNCTION OF THE ESOPHAGUS AND STOMACH IN PATIENTS WITH ISOLATED GASTROESOPHAGEAL REFLUX DISEASE AND WITH CONCOMITANT INSOMNIA IN YOUNG PEOPLE.	253
42.	ЛЯО БІНЬ МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІДЛІТКІВ.	259
43.	СОЛДАТЕНКО О. А., КИР'ЯНОВА В. О. ІСТИТУТ ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ З УРАХУВАННЯМ ОКРЕМИХ ПОЛОЖЕНЬ МІЖНАРОДНИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТИВ.	265
44.	BATSMAN O. AN INTEGRATED STUDYING OF THE YOUTH WITH THE FUNCTIONAL HEALTH LIMITS IN A HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENT: THE TECHNOLOGICAL PRACTICES.	272
45.	ПАЗУЩАН А. В. СТРАТЕГІЧНА КАРТА, ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ВЕКТОР СИСТЕМИ КОНТРОЛІНГУ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ГОСПОДАРЮЮЧОГО СУБ'ЄКТА.	281
46.	ЧЕРКАС В. В. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧИМІСТЬ ЕКСПЕРТНОЇ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОГО-ГОСПОДАРСЬКОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ДЛЯ СУБ'ЄКТІВ РИНКОВИХ ВІДНОСИН В ПРОЦЕСІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ.	287
47.	ШАРАВАРА Р. СОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ ОБМЕЖЕННЯМИ ЗДОРОВ'Я: ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ.	293
48.	ДЕСЯТНЮК Л. Б., ВАСЬКЕВИЧ А. Р. ІНФОРМАЦІЙНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ МЕДИЧНОЇ ІНФРАЧЕРВОНОЇ ТЕРМОГРАФІЇ.	303
49.	ЛУГАНСЬКА А. К., БОНДАР О. В., ВЕРХОВОД О. В., БУДКОВА Ю. А., ШАМРАЙ О. В., ПІМЕНОВ В. С. ТВОРЧА СПАДЩИНА АНТОНА МАКАРЕНКА У ВІТЧИЗНЯНІЙ ТА СВІТОВІЙ ПЕДАГОГІЦІ.	308
50.	ХЛОПИК І. Я. ЯК ПІДВИЩИТИ ЗАЦІКАВЛЕНІСТЬ УЧНІВ ДО НАВЧАННЯ.	317

51.	КУПІН А. П. ЮРИДИЧНІ ГАРАНТІЇ ОБМЕЖЕНЬ ОСОБИСТИХ ПРАВ ТА СВОБОД ГРОМАДЯНИНА.	321
52.	ДЕГТЯРЬОВА К. О., ВИШНЕВСЬКА Л. І., ГАРНА С. В., ІВАНЦИК Л. Б. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОСТАТОПРОТЕКТОРНОЇ АКТИВНОСТІ ЛПОФІЛЬНОГО ЕКСТРАКТУ ГАРБУЗА .	325
53.	МАТЧУК С. В. ГОНЧАРУК С. С. МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ЯК ОДИН З ОСНОВНИХ ЕЛЕМЕНТІВ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ.	330
54.	RUSNAK V., GERASYM L. EVALUATION OF TEACHING MATERIAL ASSISTED BY TEST TASKS.	334
55.	ЄЛАНСЬКА О. О., ШАТРОВА О. В. ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ СПОСТМЕНІВ-ПІДЛІТКІВ ДО ЗМАГАНЬ З КАРАТЕ.	338
56.	EFREMOV S. V. SOME ELEMENTS OF APPLICATION OF ENGLISH GRAMMAR.	343
57.	ДЕЙНЕКО Є. В. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ ОBOB'ЯЗКОВОГО АУДИТА В УКРАЇНІ.	346
58.	ПОНОМАРЕВ А. С. ПЕДАГОГІЧЕСКОЕ МАСТЕРСТВО ПРЕПОДАВАТЕЛЯ В СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ УКРАИНЫ.	353
59.	ШАТРОВАЯ Е. В., ЕЛАНСКАЯ А. А., ЯВОРСКАЯ Н. П. ФИЗИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА КАК СРЕДСТВО ПРОФИЛАКТИКИ И ЛЕЧЕНИЯ ПЛОСКО-ВАЛЬГУСНОЙ ДЕФОРМАЦИИ СТОП МОЛОДЕЖИ.	358
60.	ТЕРНИК А. В., ДЕНИСЕНКО А. Ю. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СЕНСОРНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ДИТИНСТВА.	364
61.	БІЛЧЕНКО В. В. ПРАВОВІ АСПЕРКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЗАХОДІВ ПРИМУСУ.	369
62.	ГОНЧАРЕНКО О. В. ВПЛИВ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ГЕНДЕРНУ СОЦІАЛІЗАЦІЮ ХЛОПЧИКІВ.	376
63.	СЛИВКА М. І. TRANSLATABILITY PROBLEM.	383
64.	PRYLIPKO T., KOVAL T. V. TECHNOLOGICAL PARAMETERS OF HEAT TREATMENT AND EQUIPMENT FOR MEAT PIES.	387
65.	PETLOVANYI M., SAI K., PROKOPENKO K. PROSPECTS OF UTILIZATION MINING METHANE ON THE BASIS OF GAS HYDRATE TECHNOLOGIES.	396
66.	MALAKHOVA S., LURIE K., IVANCHENKO O., VASILENKO G. MODERN METHODS OF PHYSICAL THERAPY IN THE REHABILITATION OF PATIENTS WHO HAVE SUFFERED ACUTE CEREBRAL CIRCULATION DISORDERS.	403
67.	ГАПАК Н. М., БОЙКО Я. М. ОСОБЛИВОСТІ РІВНЯ ЖИТТЯ МЕШКАНЦІВ ПРИКОРДОННИХ ТЕРИТОРІЙ.	409
68.	LOPUSHNIAK L., BOICHUK O., DRONYK I., YAVORSKYI A. APPLICATION OF VARIOUS FORMS OF TEST TASKS FOR DETERMINING THE INITIAL LEVEL OF STUDENTS' KNOWLEDGE.	415
69.	BOICHUK O., DRONYK I., LOPUSHNIAK L., YAVORSKYI A. MODERN METHODS OF THE EDUCATION PROCESS OF THE HUMAN ANATOMY DEPARTMENT.	418

70.	БУГАЄВА Л. М., БЕЗНОСИК Ю. О., СИДОРЕНКО І. А. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЯК НЕОБХІДНИЙ ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ БАЗ ДАНИХ СИСТЕМ SCADA.	422
71.	НЕСТЕРЧУ І. К. ЕТАПИ РОЗВИТКУ ЗЕМЛЕРОБСТВА НА ТЕРИТОРІЇ ПРАВОБЕРЕЖНОГО ПОЛІССЯ В ПЛОЩИНІ ГАСТРОНОМІЧНОГО ТУРИЗМУ.	427
72.	YASHYNA K., YALOVA K. APPROACH FOR DEVELOPMENT OF TECHNOLOGY TRANSFER SOFTWARE.	432
73.	ЛЕУС С. В., ЧЕРКАШИНА О. В. НАУКОВО-ЛІТЕРАТУРНЕ ОСМИСЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАРОДНИХ СПІВЦІВ (КОБЗАРІВ) НА ЗЛАМІ ХІХ-ХХ СТ.	442
74.	ТУРОВСЬКА Г. І., СТОЛЯРЧУК В. М. СТРЕС НА РОБОЧОМУ МІСЦІ – ВИКЛИК ЧАСУ.	449
75.	МАКАЛЮК І. В., СОЛОСІЧ О. С. ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛІНГУ НА КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.	452
76.	КУЗНІЧЕНКО О. В., КРІВЕГА Д. В. ДЕЯКІ ПИТАННЯ СФЕРИ ДІЇ НОРМ ТРУДОВОГО ПРАВА В РОБОТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.	459
77.	ZERKAL A. COMMERCIAL AWARENESS AS A PART OF EMPLOYEE MANAGEMENT OF ENTERPRISE.	468
78.	HRESKO M. D., HRESKO M. M. METABOLIC SYNDROME WITH MENOPAUSE.	471
79.	ВОРОНОВА Е. В., ДИМАКОВА А. В., СИТНИКОВ Г. А. ПРИМЕНЕНИЕ ФИБРОБЕТОНА ПРИ ПРОИЗВОДСТВЕ МАЛЫХ АРХИТЕКТУРНЫХ ФОРМ.	474
80.	ХАРЧЕНКО Л. М. ПІЗНАННЯ ЯК ВИД ДУХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І ФЕНОМЕН КУЛЬТУРИ.	478
81.	КАЛАШНИК М. П., ГЕНКІН А. О. ЯКІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПАНІЗМУ: МУЗИЧНО-ІСТОРИЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ.	487

УДК 332.1+339.5

ОСОБЛИВОСТІ РІВНЯ ЖИТТЯ МЕШКАНЦІВ ПРИКОРДОННИХ ТЕРИТОРІЙ

Гапак Наталія Мирославівна

к.е.н., доцент

Бойко Ярослав Миколайович

к.е.н., доцент

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

м. Ужгород, Україна

Анотація. Розглянуто окремі аспекти та фактори, які наявні саме в прикордонних територіях України, особливо в тих, що межують з країнами ЄС, та безпосередньо впливають на рівень доходів, а відтак – і життя, місцевого населення.

Ключові слова: транскордонне співробітництво, контрабанда, громадянство, паспорт, рівень життя.

Одним з особливих факторів рівня якості життя населення прикордонних регіонів є транскордонне співробітництво. Так, Закарпаття має 7 укладених Угод про транскордонне співробітництво, які стосуються правових, економічних, організаційних та інших аспектів його прояву. Разом з тим, транскордонне співробітництво розглядається як стратегічний пріоритет розвитку області, що закладено в Стратегії регіонального розвитку. Також діють регіональні програми щодо розвитку транскордонного співробітництва [1].

Неформальна взаємодія учасників транскордонного співробітництва проявляється через:

- 1). прикордонну торгівлю – закупівля мешканцями прикордонних територій товарів на транскордонному ринку для власних потреб або потреб місцевих ринків без митних платежів у межах, дозволених законодавством;
- 2). транскордонну трудову маятникову міграцію – короткочасна і регулярна зайнятість мешканців прикордонних територій по інший бік кордону [2]. На відміну від довготермінової чи перманентної міграції, міграційні процеси у транскордонному просторі несуть у собі менші загрози погіршення сімейних стосунків, знецінення сімейних цінностей, оскільки такі мігранти не змінюють місця постійного проживання.;
- 3). неформальну взаємодію з питань транзитних перевезень для автомобільного транспорту – наймані працівники прикордонних територій працюють в середньому на 50-80 годин (6-10 днів) менше при середньому рівні 1800 год./рік [1]. Це є індикатором того, що працівники використовують вивільнений час на поїздки за кордон. Також обсяг оптової та роздрібною торгівлі в загальному обсязі виробленої/реалізованої продукції на прикордонних територіях вищий від інших територій. Крім того, як засвідчують відповідні дослідження [1], на загальнообласному рівні чинник близькості до пунктів пропуску через кордон не здійснює значного впливу на рівень добробуту, зате на рівень добробуту членів прикордонних територіальних громад він впливає позитивно.

Транскордонне співробітництво також позитивно впливає на створення спільних підприємств, розвиток малого бізнесу та пожвавлення в цілому підприємницької діяльності в регіоні, що часто можуть спиратися на міжособисті та родинні контакти мешканців прикордоння. Доходи від формальної економічної активності значно впливають на приріст житлової площі в прикордонних територіальних громадах. Формальність економічної активності притягує потенційних членів прикордонних територіальних громад.

Разом з тим, транскордонне співробітництво передбачає спільне використання природних ресурсів, вирішення проблем екологічної безпеки, охорону навколишнього природного середовища та запобігання надзвичайним ситуаціям по обидві сторони державного кордону, що теж має свій позитивний вплив на рівень якості життя громадян регіону.

Отже, ТКС сприяє досягненню вільного руху людей, товарів, послуг, капіталів, розширює можливості отримання благ за рахунок діяльності транскордонних ринків, прискорює формування громадянського демократичного суспільства і, таким чином, в цілому сприяє підвищенню якості життя жителів прикордонних регіонів.

Ще одним чинником, який впливає на рівень якості життя прикордонних областей, є таке явище, як контрабанда. Каталізатором контрабанди з України до сусідніх держав останнім часом стала різка девальвація гривні, яка зробила низку наших товарів, особливо продовольчих, значно дешевшими за аналоги у прилеглих країнах. Проте, як і раніше, найприбутковішим є незаконне переміщення через кордон тих із них, кінцева ціна яких залежить насамперед від акцизів або легальну торгівлю якими обмежено чи заборонено. Наприклад, Україна є одним із лідерів за обсягами постачання контрабандних тютюнових виробів на ринок країн ЄС. Прибутковою є і контрабанда нафтопродуктів, нелегальне перевезення людей та торгівля ними. Однак якщо такі сегменти незаконного бізнесу, як торгівля наркотиками, зброєю чи живим товаром, є переважно прерогативою організованих злочинних угруповань, то інші, менш криміналізовані, активно використовує як основний або додатковий заробіток значна частина населення прилеглих населених пунктів. Фактором, який розширює можливості заробітку на прикордонному становищі, є і різкий контраст у номінальних доходах та цінах на багато товарів та послуг тут і там. Наприклад, у прилеглих до України регіонах сусідніх держав (Польщі, Словаччини, Угорщини, Румунії) бачимо значно їх вищий рівень, аніж у наших суміжних регіонах [3].

Більша частина мешканців працездатного віку у прикордонних регіонах формально вважається зайнятими, однак насправді вони не мають стабільного й надійного джерела доходу. Чимало з них живуть із особистих селянських господарств, інші знаходять непостійні роботи або працюють без будь-якого оформлення й відповідних гарантій.

Особливістю так званої «малої» контрабанди, якою може займатися окремо взята особа навіть самотужки, полягає в тому, що вона не вимагає особливих професійних знань та освіти, для неї досить практичних навичок і, бажано, зв'язків. Тому значно нижчий рівень заробітної плати в прикордонних регіонах порівняно навіть з середніми показниками по державі в цілому, особливо у бюджетній сфері, близькість кордонів, велика різниця в доходах мешканців тут і в суміжних закордонних регіонах тощо роблять контрабанду привабливим і вагомим джерелом додаткових доходів.

Також одним з факторів вищого рівня доходності жителів прикордонних областей, а найбільше це стосується Закарпатської області, є «велика турбота» таких країн як Словаччина, Румунія, а особливо Угорщина, про своїх новоспечених громадян, яким вони роздають паспорти і які проживають в Україні. Найбільш масово та вже з дипломатичними скандалами це стосується Угорщини. Сім років тому Угорщина ввела в дію закон про спрощене надання громадянства. З 2011 року на отримання угорського паспорта можуть претендувати несудимі громадяни, предки яких народилися на території, що належала Угорщині. Наприклад, на Закарпатті, до 1920 року або в період 1938-1945 років. Крім того, їм потрібно на базовому рівні володіти угорською мовою. Необхідні для подачі "на паспорт" довідки з архіву про місце народження прабабусі за бажання можна було просто купити, а угорську - підтягнути в мовних бюро, які відкрилися в Ужгороді. Станом на лютий 2015 року, угорський паспорт отримали 94 тисячі українців, які проживали в Закарпатській області [4]. Свіжіших даних угорська сторона не оприлюднювала. За українськими ж законами, добровільне набуття громадянством України іншого громадянства призводить до втрати ним

українського паспорта. В реальності механізм позбавлення громадянства в законі не прописаний, та й взагалі жодного покарання для власників двох паспортів не передбачено. До останнього часу українська влада фактично не звертала на цю ситуацію уваги. Ба більше, нерідко власники двох паспортів зустрічаються і серед органів місцевого самоврядування, особливо в місцях компактного проживання нацменшин. На сьогодні кількість власників подвійного громадянства України та Угорщини Будапешт не розкриває, але йдеться про сотні тисяч людей. Взагалі, існує надто велика спокуса в перевагах угорського паспорта за кордоном, адже він посідає четверту сходинку в світовому рейтингу сили паспортів. Так, з паспортом Угорщини можна: без візи потрапити до понад 150 країн, зокрема до США та Великої Британії; працювати у цих країнах із зарплатнею, вищою ніж там виплачують громадянам України; придбати дешеве авто з Європи; отримати за страховкою якісне медичне обслуговування; отримати пенсійне забезпечення, пільги на іпотеку і харчування тощо [5]. Тому доволі часто такими можливостями користаються не лише угорці, які проживають на Закарпатті, а й інші громадяни України. Реалізувати це дає їм можливість спрощена система набуття громадянства, яка була закріплена Угорщиною законодавчо.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Тимечко І.Р. Особливості розвитку транскордонного співробітництва в розрізі прикордонних регіонів України // Соц.-ек.проблеми сучасного періоду України. - 2014. - Вип. 4(108). –С.117-124.
2. Інфраструктура забезпечення розвитку транскордонних ринків праці в Україні : монографія / відп. ред. Н. А. Мікула. – Львів : Інститут регіональних досліджень Національної академії наук України, 2013. – 202 с.
3. Крамар О. Життя на межі. Контрабанда як виживання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Economics/145159>
4. Святослав Хоменко За кордон - і назад: як живуть на Закарпатті українці з угорськими паспортами \ Закарпаття онлайн [Електронний ресурс]. – Режим

доступу: <https://zakarpattia.net.ua/News/185779-Za-kordon---i-nazad-iak-zhyvut-na-Zakarpatti-ukraintsi-z-uhorskymu-pasportamy>

5. Сисак І., Клименко С., Третьак М. Друзі Кремля, або сепаратизм по-будапештськи: чому Київ дозволяє роздавати угорські паспорти на Закарпатті // Закарпаття онлайн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakarpattia.net.ua/News/185864-Druzi-Kremlia-abo-separatyzm-po-budapeshtsky-chomu-Kyiv-dozvoliaie-rozdavaty-uhorski-pasporty-na-Zakarpatti-VIDEO>

**APPLICATION OF VARIOUS FORMS OF TEST TASKS FOR
DETERMINING THE INITIAL LEVEL OF STUDENTS' KNOWLEDGE**

Lopushniak Lesia

Assistant

Boichuk Oleh

PhD, Assistant

Dronyk Ivan

PhD, Assistant

Yavorskyi Andrii

Assistant

Higher State Educational Institution of Ukraine

“Bukovina State Medical University”

Chernivtsi, Ukraine

Abstract. In order to optimize the educational process, test control is widely used at the Higher State Educational Establishment of Ukraine “Bukovinian State Medical University”. The main requirement for the preparation of test tasks is the specificity of the questions asked and the uniqueness of the answers. Analysis of test control results allows you to make adjustments to studying programs in those sections that are most poorly understood by students. The more complete and effective teaching system is, the more competitive the future specialist will be after graduation.

Keywords: test tasks, Moodle, teaching, fundamental disciplines, student.

When creating test tasks, various forms may be used. Closed-form and open-form tests are recommended for testing by the Ministry of Health of Ukraine. Closed-form test tasks suggest choosing one correct answer from several suggested ones. Open-form test tasks allow you to freely construct an answer or add (complete) a partial answer [1].

перших молоточкових зразків фортепіано до сучасних сонорно-фонічні ресурси інструменту постійно змінювалися. Водночас ці зміни демонстрували не лише винахідливість інженерної думки, але й еволюцію інтонаційного словника епохи, зміни історичних стилів, ідеалів естетичних і власне піаністичних. Приміром, англійське фортепіано істотною мірою визначило специфіку піанізму лондонської школи; вдосконалений С. Ераром інструмент сприяв розквіту «мистецтва віртуозів». Романтична доба зумовила виникнення камерного піанізму Ф. Шопена поряд із зверненням до аудиторії великих концертних залів піанізмом Ф. Ліста. Отже, названі взаємозумовлені чинники утворюють комплекс детермінантів піанізму, зміни характеру яких визначають його історичну динаміку. У різноманітних наукових джерелах зазначається причетність фортепіано як музичного інструмента до виконавства в його трьох іпостасях: діяльнісній, культурній, художньо-творчій. Дійсно, вдосконалення фортепіано та навіть його залучення до активу композиторської уваги в період переходу від клавесина, розвідки технічних можливостей інструмента та вироблення адаптивно-приспосувальних дій відносно нього впливали на його якісні чинники. Інакше кажучи, на тому чи іншому етапі своєї еволюції фортепіано до певної міри диктувало виконавцеві «правила гри», у рамках яких він міг займатися обраним видом мистецтва. Показовим є інтерес сучасної науки до вивчення історії музичних інструментів, що привело до виникнення особливої її гілки – органології. У 2010 році вийшла друга збірка статей під загальною назвою «“Від бароко до романтизму”». Музичні епохи та стилі: естетика, поетика, виконавська інтерпретація», один із значних розділів якої присвячений питанням такого роду [1]. Так, приміром, І. Розанов на основі великої кількості робіт, переважно закордонних, розвідує історію раннього фортепіано періоду бароко та зразки музичних творів, призначених для гри на ньому. На думку науковця, першими з них стали видані у Флоренції 1732 року сонати Лодовико Джустріні, у заголовку яких прямо вказано, що їх слід виконувати на інструменті з молоточками. Запис композиторських вказівок, вважає І. Розанов, не залишає сумнівів у бажанні автора «показати необхідність

поступового зменшення гучності звука» [2, с. 145], неприступного, як відомо, гри на клавесині. Абсолютно безперечно пов'язує стильові риси лондонської фортепіанної школи з особливостями англійського фортепіано А. Мофа. Ставлячи питання широко, музикознавець пише: «Щоб скласти уяву про естетику виконавців минулого, необхідне знання устрою, характеру звучання інструментів, на яких вони грали» [3, с. 149]. Симптоматично, що Д. Дятлов включає до розгляду музично-стильових проблем фортепіанно-виконавської інтерпретації історичний екскурс, що свідчить про те, що композитори-виконавці, які складали твори для клавіру, а згодом – для фортепіано, «у своїй композиторській техніці та особливостях виконання багато в чому виходили з характеру звучання та технічних можливостей тих інструментів, для яких вони писали і на яких виконували свої твори» [4, с. 40]. Дослідник вказує, наприклад, на те, що механіка фортепіано з демпферними педалями була створена Й. А. Штрейхером у 1794 році, який скористався порадами Л. Бетховена [4, с. 42]. Очевидно, що тут уже діє зворотний зв'язок: від ідеалу звучання до вдосконалення інструмента. У цьому плані, на наш погляд, далеко не завжди можна точно визначити причину та наслідок у взаємовідносинах «піаніст – інструмент». З одного боку, винайдення репетиційної механіки С. Ераром у 1823 році стимулювало розквіт віртуозного виконавства та сприяло народженню фортепіанних шедеврів Ф. Шопена та Ф. Ліста [4, с. 42]; з іншого – назване відкриття, здійснене інженерною думкою, багато в чому стимулювалося спрямованістю піанізму та соціально-смаковими запитами публіки, яка жадала сильних вражень від «трансцендентної» гри та яскравості виконавського артистизму. Слід зазначити ще одну найважливішу обставину, що спонукала музикантів шукати нові естетичні можливості фортепіано. Вона міститься у сфері історичного, епохального розвитку музичного мистецтва під егідою романтизму, коли на порядку денному стала потреба, по-перше, у найбільш адекватній формі втілення індивідуально-особистісної та художньої свідомості, а по-друге, – у висуванні «життя душі» в актив актуальних цінностей, що вимагало створення особливого інтонаційно-звукового образу.

Не випадково, розглядаючи еволюцію клавіру-фортепіано, Д. Дятлов посилається на інтонаційну теорію В. Медушевського [4, с. 40]. Визнання двобічності процесу вдосконалення інструмента і піанізму під кутом зору епохальної картини світу та реалізації особистісного самовираження підводить до усвідомлення ще двох детермінант піанізму: його суб'єкта і фортепіанної літератури. Романтичне ХІХ століття відкрило особливий тип виконавця-артиста, який прагне засобами піанізму якомога повніше повідомити співрозмовників про власний духовний та інтелектуально-емоційний світ. Яскраво виражений індивідуалізм фортепіанно-виконавського суб'єкта породив, згідно з формулою, запропонованою В. Чинаєвим, такі стильові константи, як опoетизовано-піднесений інтуїтивізм, сугестивна експресія розповідного процесу, автобіографічність [5, с. 8]. Враховуючи відцентрові тенденції в мистецтві ХІХ століття, обумовлені домінуванням індивідуально-творчої художньої свідомості над традиціоналістською та риторичною, слід звернути увагу на множинність конкретних проявів даних епохально-стильових констант. Відповідно, виявляються різноманітні особистісні втілення єдиного для романтизму суб'єкта піанізму з власними трактуваннями інструмента і його звукового образу. Так, «блискучий стиль» початкового періоду формування піанізму В. Чинаєв пов'язує з ідеалом артикуляційної чіткості та «дрібнопальцевої» пасажності [5, с. 7], що слугує піаністичним способом донесення індивідуальних звукових та семантичних уявлень. Втім, М. Клементі та представники його школи були ще тісно пов'язані не лише з традицією клавесинної гри, а й із класичним способом об'єктивованого висловлювання і, значною мірою, – з естетикою показу. Оскільки в той період музика та художня свідомість у цілому містили в собі риси патетики, чутливості, сентиментальності, успадковані від епохи «бурі та натиску», в паралель із фігурою віртуоза формувався тип піаніста, який вбачав у фортепіанному виконавстві спосіб розкриття людських емоцій. Звідси – пошуки особливих фарб та «образу» інструмента. Увага до тембрового боку звучання визначила піанізм романтичного періоду: Д. Штейбельта, І. Мошелеса, Ф. Мендельсона,

які тяжіли, згідно з В. Чинаєвим, у тому числі до педальної «плернерності» [5, с. 7]. У період розквіту романтичного піанізму кожен крупний виконавець демонструє індивідуальний «образ» фортепіано і, отже, виробляє власні стратегію і тактику піанізму. Стало вже традиційним протиставлення піаністичних ідеалів Ф. Шопена та Ф. Ліста, їхніх особистостей як суб'єктів фортепіанно-виконавської діяльності. Перший з них – поет, другий – оратор і мислитель; для Ф. Шопена інструмент – співрозмовник, чутливо реагуючий на найменший рух душі; гра на ньому – найінтимніший акт, у той час як для Ф. Ліста – сповідь і проповідь, можливість вселяти свої ідеї публіці, заражати її енергією думки, духу та пристрасті. Відповідно, навіть у найбільш палких своїх висловлюваннях польський романтик залишається в межах камерності; звідси – м'яке занурення у звук; делікатне туше; майстерна педалізація, що в сукупності з деталями фактури розкриває обертонову природу інструмента; перевага, що віддається дрібній техніці; розробка кистьових рухів, які дають змогу надати музичній фразі гнучкості й пластичності; природність та агогічна воля музично-виконавського мовлення. Навпаки, ефектність і афектованість лістівського висловлювання, розуміння фортепіанного «образу» як «космосу» звуків, великих залів має яскраво концертний характер. Звідси – активне використання крупної акордової та октавної техніки, трелей і тремоло, імітація інструментів симфонічного оркестру, каскади ігрових прийомів, часте звертання до надпотужної гучнісної динаміки. Як приклад взаємозв'язку піанізму з парою «інструмент – суб'єкт» наведемо також доробок Й. Брамса. У виконавському амплуа німецького пізнього романтика легко вгадуються ліризм та сповідальність, що наближує його до Ф. Ліста. Однак він абсолютно позбавлений лістівської наступальності у спілкуванні з аудиторією, прагнення підкорити її. Й. Брамс настільки поринає в музику, що його власне, автобіографічне «я» немов нівелюється. «Засобів віртуозності, що стали традиційними до середини ХІХ століття, Брамс майже не вживає, – пише І. Слонім, – нечасто зустрічаються в нього октавні пасажі, так звана “дрібна” пальцева техніка гам, тризвуків, філігранної орнаментики» [6, с. 6–7]. Дійсно,

піанізм Й. Брамса позбавлений звичних атрибутів віртуозності; але так само він далекий від колористичних прийомів, милування фонікою, створення невловимої обертової аури. Увесь піанізм композитора-виконавця полягає у створюваному (і відтворюваному в безпосередньому звучанні) фактурному гомофонно-поліфонічному комплексі, що вимагає не стільки тембрової, скільки інтонаційної диференціації голосів, ліній, шарів. Фортепіанно-виконавська гілка музичної науки аж до нинішнього часу не виробила єдиної сітки значень вживаної в її межах термінології, у тому числі поняття «піанізм». Він трактується в різноманітних контекстах то гранично вузько, фактично ототожнюючись із «технікою», то максимально широко, зливаючись із «фортепіанним виконавством». З метою розмежування цих та інших понять у даному розділі розглянуті можливі підходи до їхнього тлумачення й запропоновані відповідні дефініції. У результаті розкриваються властивості піанізму як поетики фортепіанного виконавства та особливого виду інструментально-виконавського мислення. Водночас він вбачається як «іменна», специфізуюча частина фортепіанного виконавства, завдяки чому піанізм зберігає «пам'ять» про нього як особливий різновид музичного виконавства. Унаслідок цього фортепіанно-виконавське мистецтво у своєму змістовно-цільовому шарі спрямоване не лише на вирішення інтерпретаційних завдань – духовно-образного прочитання композиторського тексту, але й власне піаністичних, інакше кажучи, на створення музично-образного та іманентно-піаністичного смислу. І те, й інше має естетичне начало, проте воно в кожному з них різне. У першому воно полягає у співпереживанні, у другому – в насолоді досконалістю. Відповідно, у вирішенні інтерпретаційних завдань піанізм виступає зовнішньою формою, способом самореалізації музиканта, його відношення до виконуваного шедевра; у вирішенні завдань віртуозної майстерності – внутрішньої, тобто такої, що несе смисловий імпульс. Виникає двовалентність піанізму, яка визначає дворівневість його структури і множинність функціональних зв'язків та елементів, утворюючих складноскладову, діалектичну систему. Водночас вони атрибутують ті

відносини, які виявляються в морфології фортепіанного виконавства, де центральне положення посідає піанізм. Його детермінантами виступають фортепіано, механіко-акустичні властивості якого визначають як адаптивно-приспосувальні дії піаніста, так і звуковий «образ», породжений внаслідок контакту виконавця з інструментом; сам виконавець як суб'єкт фортепіанного виконавства; фортепіанна література як духовно-матеріальне втілення піанізму в його перетині з композицією; школа як гарант збереження піаністичного досвіду та його примноження. Складаючи в сукупності стабільну структуру, названі детермінанти історично мобільні, визначаючи якісні характеристики піанізму на різних етапах його розвитку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. От барокко к романтизму. Музыкальные эпохи и стили: эстетика, поэтика, исполнительская интерпретация / отв. ред. С. В. Грохотов. М. : Моск. консерватория, 2010. 288 с.
2. Розанов И. В. Барокко и раннее фортепиано // От барокко к романтизму. Музыкальные эпохи и стили: эстетика, поэтика, исполнительская интерпретация : сб. ст. М., 2010. С. 126–148.
3. Мофа А. В. Английские фортепиано и некоторые стилевые черты лондонской фортепианной школы // От барокко к романтизму. Музыкальные эпохи и стили: эстетика, поэтика, исполнительская интерпретация / отв. ред. С. В. Грохотов. М., 2010. С. 149–156.
4. Дятлов Д. А. Исполнительская интерпретация фортепианной музыки: теория и практика : дис. ...д-ра искусствоведения : спец. 17.00.02 «Муз. искусство». Ростов н/Д, 2015. 495 с.
5. Чинаев В. П. Исполнительские стили в контексте художественной культуры XVIII–XX веков : автореф. дис. ... д-ра искусствоведения : спец. 17.00.02 «Музыкальное искусство». М., 1995. 26 с.
6. Слоним И. И. Брамс – фортепианная соната f-moll op. 5 : автореф. дис. ... канд. искусствоведения. М., 1956. 18 с.